

Reproducere după pictura „Arad 1918” de Gheorghe Spiridon.

Foto: M. CANCIU

Adevărul

Cotidian independent al județului Arad

ANUL II

Nr. 256

Sîmbătă, 1 decembrie 1990

8 pagini — 2 lei

1 Decembrie, Ziua Națională a României

Astăzi, 1 Decembrie, ne cheamă clopotele Țării la Alba Iulia pentru a sărbători în ziua oară, după Revoluția din Decembrie 1989, în libertate și demnitate, ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI, zi în care, în anul 1918, prin unirea Transilvaniei cu România, s-a încheiat procesul constituirii statului național unitar român.

Noi, cei care ne-am născut la câteva decenii după ce Marea Unire de la 1 Decembrie împlinește idealurile a tuturor generațiilor nu mai avem la îndemână decât amintirea fierbinte a evenimentului, transmisă peste timp prin documente și mărturii. Îmănoastră știe să bată în să, azi, chiar în ritmurile celor care puseseră acum 72 de ani la Alba Iulia, fiindcă sentimentul național al libertății și demnității are reverberațiile unui clopot magic care continuă să răsună neîncetat, amintind tuturor că sunetul lui are dimensiunea întregii istorii românești. În această istorie se concentrează biografia extraordinară a unui popor de viață veche, ce urcă pe firul vremii din strămoși viteji și drepti, cumpătați în gândire și hotărâți în faptă.

Legitimitatea unei zile de a deveni Zi Națională izvorăște din semnul comunității noastre de destin și idealuri. În această Sărbătoare care e, deopotrivă, a mîndriei naționale, a unității care ne-a readat demnitatea ființei noastre și a bucuriei de a ne fi regăsit, în întregime, în mașca aceluiasi spirit, în inima noastră, și sufletul nostru, și cugetul nostru își

înmăcesc entuziasmul cu tensiunea care țîsnește din iluminările eterne. Sufletele celor care au făcut Revoluția din Decembrie 1989, al tuturor generațiilor de azi sint, ele însele, flăcări care ard neconștient în amintirea Marii Uniri, iar gîndurile lor sint gesturi de recunoștință pentru cei care au înfășurat cu Tricolorul harta integrată a țării, trăsîndu-i contururile adevărate și strîngînd-o la pieptul fiecăruia dintre noi. „România Mare nu este creația partidelor politice sau a armatei, ci a evoluției istorice ce nu poate fi oprită de nici o forță umană”. Cuvintele lui Vasile Goldiș, rostite în acel memorabil decembrie 1918, adună o extraordinară înțelepciune populară. Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 a intrat în memoria generațiilor de azi drept primul exemplu de împlinire românească și de fericire durabilă în istoria neamului. Marea Unire poate fi înțeleasă ca un act pornit din adîncii necesității spirituale, născute după legea sfîntă a fraternizării celor de-o limbă și de-o vrere. Iată de ce nu putem privi Ziua Națională numai ca un act de reînțregire a țării. Ar însemna greșeala cea mai flagrantă față de un adevăr istoric înlim legat de ființa noastră națională. Prin Unirea de la 1 Decembrie 1918, poporul român a dat o lecție de mare demnitate umană tuturor țărilor lumii, tuturor marilor puteri ale

EMIL ȘIMĂNDAN

(Cont. în pag. a VII-a)

„După așteptare îndelungată și chinuloare se apropie ceasul măreț al mîntuirii neamului românesc...”

Vremea vorbelor a trecut și de acum faptele vor vorbi. Ceasul libertății noastre a bătut și poporul român își va spune hotărîrea nestrămutată în libertate. Va spune acest rezoluț, fără teamă, așa cum se cuvîna unui popor otelit în lupta și suferințele vieții...

Se vor întîmpla toate acestea în Alba Iulia, cetatea istorică, simbolul mîrimii și martora suferințelor și durerilor înăbușite ale neamului românesc.

Cite amintiri ne leagă de această cetate! Coborîtoarele din vechiul Apulum, Al-

Ce-ți doresc eu tie, dulce Românie

Ce-ți doresc eu tie, dulce Românie,
Țara mea de glorie, țara mea de dor,
Bratele nervoase, brațe de țario,
La trecutul mare, la vise viitoare,
Fierbinte și curate, spulberă peccatul,
Dacă război izbucnește în noaptea,
Căci război izbucnește, dă-mi moare valul,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Vis de război negru, ca morrîntul
Spada la de sînge duman fumea sînd,
Și deasupra țării statură ca vîntul
Visul tău de glorie făcînd triumful,
Spună lumii larg steagul tricolor,
Spună ce-i poporul mare, românesc,
Cînd s-aprînde sacru candidații viltoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.
Îngerul iubirii, îngerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic surîzînd,
Ca pe Marte-n glorie să orbească țara,
Cînd cu lampa-i zboară lumea lumînînd
El pe sinu-ți vergii încă să coboare,
Guste fericirea raiului ceresc,
Tu îl strînge-n brațe, tu îl fă altare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.
Ce-ți doresc eu tie, dulce Românie,
Ținără mireasă, mamă cu amor!
Fiii tăi trăiască numai în irătie
Ca a nopții stele, ca a zilei zori,
Viața în vecie, glorie, bucurie,
Arme cu țario, suflet românesc.
Vis de vîllejie, fală și mîndrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

MIHAI EMINESCU

Întîi Decembrie

Ninge frumos la Alba Iulia în zori. Un clopot de zăpezi sună alb în cetate și se aude inima mare a lui Întîi Decembrie cum bate la porți. În cartea de piatră și flacăra a istoriei noastre, Întîi Decembrie are însemnul neșters al victoriei acestui popor neîngenunchiat de puhoiaie, mereu unit în strădanii, crez și simțire, ridicîndu-și la rang de demnitate destinul și să nu uităm că această sărbătoare a luminat și în orașul nostru unde cărturari de frunte au pregă-

tît și au pus pecetea Unirii dintre hotar în hotar, dintre inimă și inimă.

Întîi Decembrie e ziua rotundă ca o amiază, ca o cunună de spice de grâu, e roata de foc a lui Horea preschimbată în horă, e arcul de triumf al devenirii noastre și-ngenunchem în memorie ca într-o rugăciune neștersă să rămîna amintirea din veac în veac, din tată în fiu.

La Întîi Decembrie ca-n dimineața de Paște a invierii în fața ușilor unei catedrale veșnice cu luminări în mîini să luăm lumină.

LIGIA TOMȘA

Alba Iulia a văzut gloria legionarilor lui Traian. Zidurile ei au răsunat și de armele biruitoare ale marelui Mihai Vodă Viteazul care a intrat triumfător în cetatea

La Alba Iulia

națională a tuturor Românilor.

Dar Alba Iulia a văzut și durerea neamului, a văzut suferința luptătorilor pentru viața neamului și s-a cutremurat. În Alba Iulia au suferit chinurile cele mai grozave Horea, Cloșca și Crișan, luptătorii, contra asupritorilor. Aici au fost

zdrobite în roată trupurile lui Horea și Cloșca. Între zidurile Albei Iulia, a suferit umiliri și mîndrul fege al mîntilor, Avram Iancu.

Pentru toate amintirile aceste mărețe și dureroase, Alba Iulia a fost consacrată de cetate istorică a neamului, de simbol al aspirațiilor naționale și de un veșnic memento al unei vechi datorii de împlinit. Alba Iulia, Alba Iulia!

Români din patru unghiuri..., grăbiți la marelă praznic național unde se petrece soarta neamului... Vorbiiți cu curaj căci dacă nu veți îndrăzni nici acum, pietrele vor grăi!

Fragmente din editorialul ziarului „ROMÂNUL” din 23 noiembrie 1918

Alba Iulia! Deal și vale, vale și deal...

Prin telefon de la trimisul nostru special (vineri 30 noiembrie).

„Frații români! — scria ziarul „Românul” din ziua de 25 noiembrie, anul Unirii — Locul cel mai istoric al neamului vă așteaptă cu brațele deschise, veniți deci să-l atingeți cu pasul vostru, ca să cinstiți florul ce l-a mișcat odată... pe toți cei care au început și lucrat la realizarea visului de veacuri pe care noi, cei de azi, îl vedem ca pe răsăritul cel mai strălucit al celei mai senine zile a neamului românesc!”

Generațiile care au să vină după noi, vor pricepe ele, oare, agitația înălțătoare a acestor zile istorice? se întrebau contemporanii Unirii, în preajma lui 1 Decembrie. Din mărturiile lor avem imaginea „uraganului românesc” pornit spre Alba Iulia, cetatea gloriei și jertfei Ardealului, din toate satele și orașele lui. „S-au organizat Munții Apusenii”, „Bihorul e treazi”, „Maramureșul e pe drum!” — sint câteva dintre solile pri-

mite la sfîrșitul lui noiembrie de Arad. Soldații bănățeni au umplut urgent, ducînd cu ei steagul tricolor, purtat în războiul din ultimii patru ani. De dorul cel mare și îndelungat al Unirii, au pornit satele. Sint pline trenurile dar nu sint deajuns pentru toți. Tărani pleacă pe jos, înfruntînd greutatea unui drum în cap de iarnă, dar se duc. Printre ei, cete de flăcăi din jurul Aradului, cu steagul românesc ca emblemă și piinea-n straiță, au plecat în cetatea Voievodului cu nume de arhanghel.

Deal și vale, vale și deal, semnele spațiului, istoriei și simțirii românești sint urcate și coborite de zeci și sute de ori, de sute și mii de pași.

„Pietrele vor grăi!”
Dacă există un oraș — simbol al Ardealului, acesta este Alba Iulia! Dacă poate fi desemnat un loc care să reprezinte istoria românilor Alba Iulia poate fi numit Cetatea mîrimii și suferințelor neamului românesc. Întemeiată de mai bine de două milenii, ve-

chea Apulum a trăit gloria legionarilor romane, zidurile sale răsundînd din nou de marea biruință a lui Mihai Vodă Viteazul, care a intrat triumfător în cetatea națională a tuturor românilor.

Alba Iulia s-a cutremurat de suferința luptătorilor pentru viața neamului. Trupurile lui Horea și Cloșca s-au frînt aici sub roată și tot aici a fost umilit mîndrul „crai al Apusenilor, Avram Iancu.

„Români din patru unghiuri! — chema „Românul” din Arad. Grăbiți la marelă praznic național unde se petrece soarta neamului! Porniți cu curaj căci dacă nu veți îndrăzni nici acum, pietrele vor grăi!”

Clopotele Albei Iulii
Orașul este pregătit de sărbătoare.

Fără banchete și mese festive căci ele au lipsit și la 1 Decembrie 1918. Ca și atunci — acum, la prima cin-

LAVINIA STOICU

(Cont. în pag. a VI-a)

Impreună, la Ziua Națională a României

Aseară sala Palatului Cultural a găzduit în organizația Primăriei și Prefecturii județului, a Inspectoratului județean de cultură și Filarmicii de stat Arad, un concert simfonic dedicat Zilei Naționale a României. Au participat, împreună, senatori și deputați de Arad, reprezentanții partidelor politice și ai unor organizații nepolitice, ai cultelor și forțelor armate, scriitorii, filii ai Aradului, alte persoane oficiale. Primarul municipiului, domnul Titus Gheorghiof a salutat, de asemenea, prezența în sală a conștului general al Jugoslaviei, domnul Mirko Atanasovic, secretarului doi al Ambasadei SUA la București, domnul Dennis Curry, domnul Alfred Gregory Eagers, membru al Academiei regale de arte a Marii Britanii, unei delegații a județului Békés (R. Ungară) condusă de dr. Luczi Jozsef, șeful Oficiului Consiliului Popular

județean Békés și din care au făcut parte și reprezentanții ai Uniunii Democratice a Românilor din Ungaria, unei delegații iugoslave din comuna Zrenjanin, condusă de domnul Svetislav Krstic, președintele Adunării comunei și a unei delegații cultural-sportive din localitatea Ečka (comuna Zrenjanin).

Despre rolul Aradului în Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 a vorbit domnul Gheorghe Gârbovan, prefectul județului, Domnul Mirko Atanasovic a ținut să ne transmită, în românește, sincera felicitări de ziua noastră națională. Tot în românește, domnul Dennis Curry a vorbit, cald și prietenesc, despre admirația poporului american pentru Revoluția românească din 16-22 decembrie 1989. Cele mai bune gânduri din Analia a transmis și domnul Alfred Gregory Eagers, pentru poporul român.

Acordurile Rapsodiei române a lui George Enescu ne-au amintit tuturor — de Ziua Națională — că în România trăiește un popor unic și indestructibil, indiferent de culoare politică. Și ne-au mai amintit de martirii neamului românesc și de martirii, de toate naționalitățile, al căror sânge s-a împletit în idealul libertății noastre, cîștigat într-un alt decembrie...

Felicitări organizatorilor pentru sobra și atât de emoționanta sărbătorire a Zilei Naționale a unei Români din nou demne.

CRISTINA ALECU

Eveniment

Colectivul de redacție al ziarului „Adevărul” salută apariția organului Prefecturii arădene — TRIBUNA. Editarea, la Arad, a unui al doilea ziar în limba română nu poate fi decât un câștig pentru cititori, pentru opinia publică. Cu colegialitate și considerație, drum bun!

„A”

Anunț

Începînd cu data de 1 Decembrie 1990, cu servirea din 1 ianuarie 1991, se pot contracta abonamente la ziarul „Adevărul” — Arad și „Jelen” pe raza municipiului Arad și în județ. Abonamentele se contractează pînă în data de 26 decembrie 1990, la factorii poștali și oficiile poștale, cu servirea la domiciliu.

Director adjunct DJPTC
VASILE MIREANU

„Cupa Unirii” la minifotbal

Astăzi, la Sala polivalentă, se dispută turneul de minifotbal dotat cu „Cupa Unirii”, după următorul program: ora 11, ECCA (RSFI) — UTA (juniori); ora 11,40, Gloria Arad — Olimpia ISD; ora 12,20 UTA (juniori) — Gloria Arad; ora 13, ECCA (RSFI) — Olimpia ISD; ora 13,40, ECCA (RSFI) — Gloria Arad; ora 14,20, UTA (juniori) — Olimpia ISD și de la ora 15,45 — fotbal feminin.

De Ziua Națională

• La Biblioteca județeană Arad a fost deschisă ieri expoziția „1 Decembrie — imagini și documente”. Expoziția cuprinde periodice care surprind momentul Marii Uniri: „Biserica și școala”, „Ecoul”, „Românul”, „Arad es videke” și „Aradi hirado” (de remarcat că și ziarul maghiar se a-lătură dorinței românilor) precum și carte din fondul tradițional (carte apărută pînă în 1950) cu documente care au apărut în epocă și în perioada imediat următoare.

Paralel cu această expoziție în vitrine se află expuse opere care oglindesc personalitatea marelei cărturar Nicolae Iorga.

• Muzeul județean Arad, Inspectoratul de cultură al județului, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” au organizat sesiunea de comunicări „Marea Unire, visul neamului românesc”. Sub genericul „Memoria documentelor”, Pascu Hurezan (în cuvîntul de deschidere) P.S. Emilian Arădeanul („La împlinirea a 72 de ani de la făurirea statului național român”), Mircea Timbus („Surse de documentare despre lupta românilor arădeni pentru drepturi naționale pînă la 1 Decembrie 1918”),

Ioan Popovici („Sigiliile rurale arădene cu legende în limba română, expresie a luptei naționale în al treilea pătrar al secolului XIX”), Eugeniu Cristea („O pagină întunecată a raporturilor româno-maghiare în Tara Lăpușului după exprimarea hotărîrii de Unire de la 1 Decembrie 1918”), Cornel Pădureanu („Vocabularul politic al Marii Uniri”), Margareta Venera Kovacs („Atitudine politică și demnitate națională”), Vasile Popeangă („Publicistica exilului arădean din 1914-1918”), Lizica Mihut („Teatrul transilvănean — factor de unitate națională”), Dan Lăzărescu („Jurnalul de front al lui Fl. A. Mureslanu, ofițer român în armata austro-ungară”), Ileana Florea („Emil Montia, luptător pentru Unire”), Alexandru Roz („Profesorul Vasile Goldiș, ideologul Marii Uniri”), Iulian Negriță („Ziarul Românul și Marea Unire”) au surprins — prin referatele prezentate — momentul istoric al Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918.

• La Școala normală „Dimitrie Tichindeal”, s-a desfășurat o sesiune de comunicări științifice susținută de cadre didactice și oameni de știință din Arad și Timișoara.

„Adevărul”, telefon 16654 La dispoziția dumneavoastră

• Doamna OLGA CRUCEAN, din str. Hateg, bl. 18, ne sesizează că de la intersecția străzilor Oborului și Ural, nu s-a mai ridicat gunoiul de mai bine de o lună. Poate se așteaptă ca unul din senatorii arădeni, care locuiește aici, să ridice problema în Senat? • Aceeași problemă ne-a relatat și d-na F.M., de la blocul Y 14 din C.A. Vlaicu. Banii pentru transport se încasează, dar gunoiul rămîne neridicat. Pînă cînd? • Domnul ION MELERU, din Micălaça bloc 504, are trei propuneri la adresa Primăriei și anume: strada C. Dobrogeanu-Gherea să-și reia vechiul nume — Mocioni, să înceapă lucrările de întreținere pe strada Bujor, care în prezent este cea mai desfundată stradă din municipiu, precum și problema benzinei care din nou ia drumul... străinătății. În ce privește prima dvs. propunere, prin hotărîrea Prefecturii, str. C. Dobrogeanu-Gherea, se va numi începînd de astăzi str. Ion Antonescu. • Domnul IOAN KISS, str.

Crîșan nr. 5, a sesizat că la magazinul Ziridava, s-au vîndut mari cantități de halate de casă (preț 270 lei bucata) unor comercianți patriculari. Oare aceștia cu cît le vor revinde? • La cofetăria „Mimoză”, după cum apreciază dl. IOAN METIS, din Calea Lipovei nr. 3-11, calitatea plăcintelor cu mac este invers proporțională cu liberalizarea prețurilor. Este, oare, așa de greu să facă o plăcintă bună? • La depozitul de combustibili solizi „Obor”, după cum ne relatează S. BIVOLD, E. ALBU și A. MARTIN, în ziua de 29 noiembrie, au sosit două vagoane cu lemne, dar mecanicul de locomotivă le-a lăsat în afara depozitului și astfel nu au putut fi descărcate. De aici alte zile și nopți de așteptare. • La blocul 12-18 din B.dul Revoluției nu s-au terminat nici acum reparațiile la conducta de apă caldă. D-na Livia Zimboreanu ne comunică că circa 100 de apartamente așteaptă, de vînera trecută, apa caldă. • La blocul X 29 din C.A. Vlaicu,

cu, de două zile, după cum ne sesizează dl. IOAN BOUAR, caloriferele sînt... reci. Oare cei de la punctul termic nu știu că a venit iarna? • Doamna ELENA COCIU, din B.dul Revoluției nr. 73, ne atrage atenția asupra faptului că „ghiața” nu se poate sparge, eventual „gheața”, cum dintr-o regretabilă eroare de corectură a apărut în ziarul nostru de joi, 29 noiembrie, pentru care ne cerem scuze, la fel cum vor trebui să o facă și cei care au montat firma „Braserie Boulevard”, uînd articolul hotărît „a”. • Dl. VASILE BUIBAS, str. Școalei bloc X 32, a depus, la Oficiul de pensii, actele de pensionare încă din luna martie, iar după 8 luni încă nu a primit nici un răspuns.

Stimați cititori, „Adevărul” vă stă la dispoziție, la telefonul 16654, de luni pînă vîneri, între orele 9-13.

Redactor de serviciu

ALEX. CHEBELEU

DACIA SERVICE ARADUL NOU

1. Anunț pe cei interesați că unitatea funcționează normal în primele trei simbete ale lunii decembrie 1990, respectiv 1, 8, 15 decembrie.

2. DACIA SERVICE ARADUL NOU încadrează urgent electrician auto.

Informații la sediul întreprinderii: str. Ștefan cel Mare 2.4. (1930)

ANUNȚ

Primăria municipiului Arad aduce la cunoștința tuturor cetățenilor de pe raza municipiului că, prima etapă a deratizării generale s-a finalizat.

În perioada 20 noiembrie 1990 — 5 februarie 1991 se vor executa lucrările de retuș a focarelor de rozătoare.

În toate cazurile cînd se semnalează rozătoare, în zonele unde s-a executat lucrarea de deratizare se va anunța la telefon 18450 între orele 8-15 pentru a se putea interveni.

Zonele Aradul Nou și blocurile de locuit, zona Micălaça se vor adresa la telefonul nr. 15346 între orele 8-15.

Atenționăm (pe această cale) pe toți deținătorii de animale aflați în apropierea rampelor de gunoi (organizate sau neorganizate) să le supravegheze, întrucît și acestea au fost deratizate, fiind pericol de intoxicație.

Instituțiile, întreprinderile care nu au achitat contravaloarea lucrărilor executate de deratizare vor vîra în termen de 10 zile în contul nr. 655161880 al Primăriei municipiului Arad.

În caz contrar se vor aplica amenziile contravenționale prevăzute de Legea nr. 10/1982 în cuantum de la 2000.6000 lei. (1967)

INSPECTORATUL PENTRU CALITATEA SEMINTELOR ȘI MATERIALULUI SĂDITOR ARAD

Str. V. Goldiș nr. 8

Angajează prin concurs:
— 1 inginer horticol.

Concursul va avea loc la data de 10 decembrie 1990, ora 10.

Informații suplimentare la sediul unității sau la telefon 12544. (1924)

CINEMATECA „ARTA” ARAD

ANUNȚ

Ca urmare a numeroaselor solicitări se mai pot face abonamente pînă la 4 decembrie pentru următoarele reprezentări cu filmele programate:

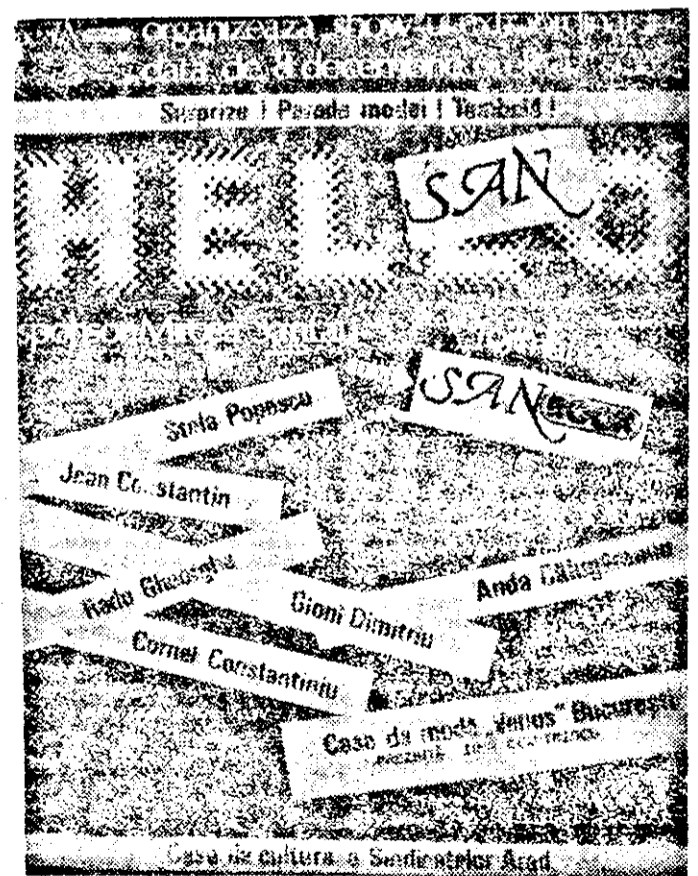
— miercuri și vîneri, ora 17 (preț integral);

— miercuri și vîneri, ora 14 (reducere 50 la sută pentru grupuri organizate, elevi și studenți).

MAGAZINUL „DITAR” ARAD

Micălaça III — bloc 338

Vă oferă numai în această săptămînă: — CEAPĂ ROȘIE (de Turda) (x)

Biletele se pot procura de la magazinele SAN-BOUTIQUE și SAN-SHOP, informații telefon 35525, iar în ziua spectacolului și de la Casa de Cultură a Sindicatelor.

Beneficiul realizat cu ocazia acestui spectacol se va dona în contul CASEI COPILULUI ARAD. (1927)

Aradul și Marea Unire

Marea Unire, cum a fost denumit actul plebiscitar de la 1 Decembrie 1918, în urma căruia Transilvania s-a unit irevocabil și pe vecie cu țara, este neîndoios cel mai important din întreaga noastră istorie. El este opera întregului popor român, pentru el luptând și justificându-se generații întregi de înaintași. La fel ca în cazul tuturor marilor momente din istoria patriei noastre și de această dată, în fruntea acestei epopei s-au aflat, în mod necesar un grup de lideri, de oameni dintr-o anumită zonă a țării. Dacă în focul evenimentelor din 1734 în frunte s-au găsit Horea, Cloșca și Crișan, iar aria principală au constituit-o Munții Apuseni, dacă la 1848 revoluția în Transilvania a avut în frunte pe Avram Iancu, Simion Bărnuțiu, Eftimie Murgu, Ioan Buteanu și alți intelectuali români, iar centrul ei a fost Blajul, dacă în cadrul Mișcării Memorandiste în primele rînduri au fost luptători pentru cauza națională precum Ioan Rațiu, Vasile Lucaciu, Gheorghe Pop de Băsești, Mihai Veliciu etc., iar centrul mișcării a fost Sibiu, în 1918 în fruntea amplei acțiuni care a dus la Marea Unire s-a găsit Consiliul Național Român Central, iar centrul din care s-a gândit, conceput, prezentat și organizat, sub toate aspectele ei, această minunată operă de înălțare a neamului,

tă după Mișcarea Memorandistă, să orienteze întreaga activitate a P.N.R. spre realizarea obiectivului principal — Unirea. Existau apoi în Arad, mai mult decît în oriunde altă parte a Transilvaniei, concentrați, în număr foarte mare, intelectuali și luptători pentru cauza națională a românilor. Alături de luptătorii mai vechi — Nicolae Oncu, fostul coleg de studenție al lui M. Eimescu, Mihai Veliciu, Mircea V. Stănescu, Aurel Suciu etc., se impune tot mai mult grupul luptătorilor tineri, adepți ai activismului, precum Vasile Goldiș, Ștefan Cicio-Pop, Ioan Măreșeu, Sever Bocu etc., iar dintre reprezentanții social-democrației românești Ioan Flueraș, Avram Borcuta, Pavel Buciumean, Silvestru Gruța, Ioan Hălmașean, Ghiță Hălmașean, Leon Munteanu, Petru Ponta, Sava Strengar Damian etc. Cu toții, sesizînd adevăratele cauze ale situației nedrepte în care erau menținuți românii, au acționat în vederea antrenării tuturor acestora, indiferent de diferențierile sociale, profesionale sau de alt ordin pentru ca obiectivul principal al luptei naționale să fie realizat pe deplin. Într-un asemenea context, în 1908 își stabilesc sediul la Arad conducerea centrale

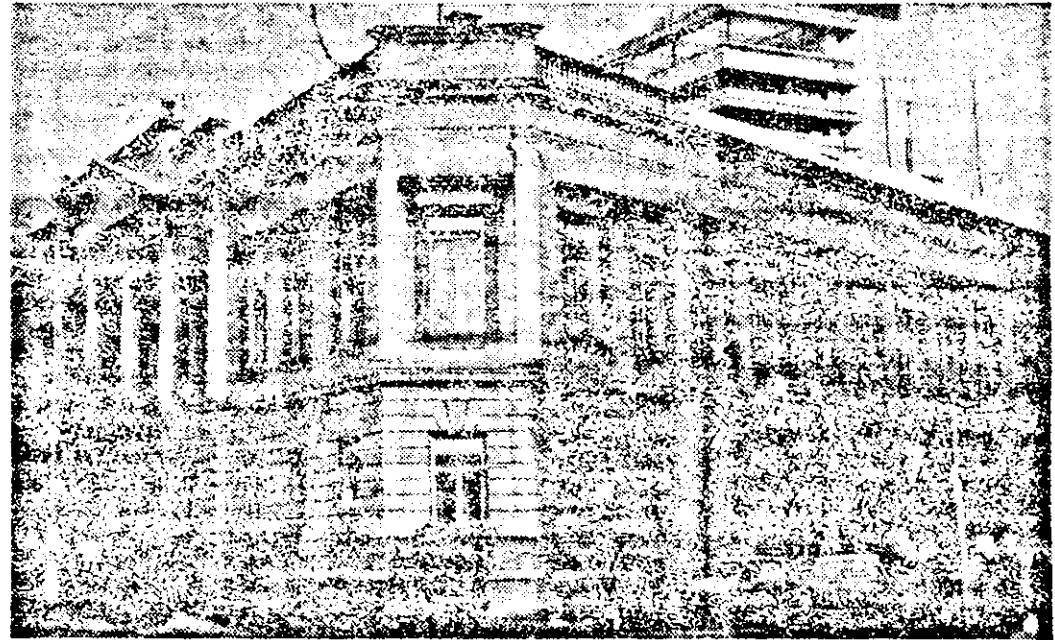
autodeterminare a românilor din Transilvania, act de importanță capitală adoptată aici, a fost concepută și redactată de către Vasile Goldiș, iar Comitetul de acțiune, ales pentru realizarea practică a ei, cuprindea în rîndul celor șase membri și pe V. Goldiș, ca președinte, și Șt. Cicio-Pop, sediul acestuia stabilindu-se, din motive arătate, să fie la Arad. La 18 octombrie 1918 Declarația de autodeterminare a fost citită în Parlamentul de la Budapesta, prilej cu care Șt. Cicio-Pop, în cadrul dezbaterilor, a luat cuvîntul și a evidențiat toată „seria de păcate” politice și umanitare comise împotriva românilor „transilvăneni”. La 30 octombrie 1918 se constituie Consiliul Național Român Central din 12 membri, șase din partea P.N.R. și șase din cea a P.S.D. Român din Transilvania. Dintre aceștia trei erau arădeni: V. Goldiș, Șt. Cicio-Pop și Ioan Flueraș, iar sediul acestuia se stabilește în casa lui Șt. Cicio-Pop care devine și președintele C.N.R.C., organ care de fapt reprezenta prima guvernare românească asupra întregii Transilvanii. Prin această, Aradul, devine capitala Transilvaniei. În prima decadă a lunii noiembrie s-au constituit, în județul A-

mănești ale Transilvaniei. Era întocmit de V. Goldiș și este un act de deosebită importanță, întrucît denotă preluarea completă și în mod oficial a guvernării Transilvaniei de către C.N.R.C. și independența acesteia față de Ungaria. În 13-14 noiembrie au loc la Arad tratative cu delegația guvernului maghiar, din inițiativa acestuia. Delegația C.N.R.C. cuprindea în primul rînd arădeni între care V. Goldiș, Șt. Cicio-Pop și Ioan Suciu, care au fost și principalii exponenți, în scris și oral, a punctului de vedere al C.N.R.C. La 15 noiembrie 1918, după-amiază, la Arad, în adunarea C.N.R.C., s-a stabilit ca hotărîrea privind Unirea Transilvaniei cu România să fie expresia unei Marii Adunări Naționale. În aceeași zi, se tipăresc la tipografia „Concordia” din Arad (director V. Goldiș) Instrucțiunile privind alegerile de deputați (delegați oficiali) la Măreața Adunare, multiplicată în mii de exemplare. A doua zi — 16 noiembrie — tot după-amiază, tot într-o sedință a C.N.R.C. și tot la Arad, se hotărăște ca Adunarea să aibă loc la Alba Iulia, în data de 1 Decembrie, orele 10. În 18 noiembrie, din Arad este dat publicității manifestul „Către popoarele lumii”, (operă a lui V. Goldiș), prin care este adusă la cunoștința întregii omeniri hotărîrea națiunii române de a-și realiza idealul național. La 20 noiembrie din Arad este lansat Convocatorul Marii Adunări Naționale, conceput de V. Goldiș și semnat de Șt. Cicio-Pop președintele C.N.R.C. și G. Crișan — secretar al C.N.R.C. În zilele următoare din Arad sînt lansate numeroase in-

demnuri și manifeste pentru participarea românilor în număr cît mai mare la Adunarea Națională de la Alba Iulia — arădenii au fost prezenți cu 135 de delegați oficiali (cel mai numeros din toate județele Transilvaniei) și cu peste 15.000 de participanți voluntari. Episcopul Aradului și locțiitor de mitropolit Ioan I. Papp a fost ales președinte al Adunării și a rostit cuvîntul de încheiere a acesteia, iar Șt. Cicio-Pop a fost ales vicepreședinte, el fiind primul care a luat cuvîntul în cadrul Adunării în calitate sa, avută pînă la Adunare, de președinte al C.N.R.C. Al doilea care a luat cuvîntul la Adunare a fost Ioan Suciu, organizatorul Marii Adunări, care a prezentat raportul privind alegerea și prezenta delegațiilor oficiali. Cel care a rostit cuvîntul festiv și solemn a fost Vasile Goldiș, care la sfîrșitul ei a prezentat și Rezoluția Marii Adunări Naționale, al cărui autor era — și în care la primul punct, primit și validat prin urale deosebite, propune Unirea Transilvaniei cu România. Delegația care a prezentat Regelui Ferdinand I Hotărîrea adoptată la Alba Iulia la avut în frunte pe V. Goldiș, iar din delegația prezentă la Conferința de pace a făcut parte și Ioan Flueraș. Este deci mai mult decît evident rolul pe care Lău au avut arădenii în realizarea Marii Uniri.

Cinste deci înaintașilor noștri arădeni pentru felul în care au conceput, pregătit și organizat actul Marii Uniri, cel mai important din întreaga noastră istorie, la realizarea căruia au avut rol hotărîtor pentru felul în care au știut să facă din municipiul Arad cea mai de seamă „cetate” a neamului românesc, „cetate” a Marii Uniri.

prof. dr. ALEXANDRU ROZ

Clădirea din Arad, B-dul Revoluției nr. 81, în care a funcționat, în 1918, sediul Consiliului Național Român.

a fost Aradul. Ajunsesse la acest rol de principal centru politic al Transilvaniei încă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, mai ales după Mișcarea Memorandistă, nu printr-un „duel” cu „alții”, sau prin „uzurparea altora”. Era urmarea firească a unor realități. Întreaga zonă era puternic românească: funcționau aici importante institutii românești (Preparandia din 1812, Seminarul Teologic Ortodox din 1822), renumite societăți culturale destinate românilor (Societatea arădeană pentru cultura poporului român se constituise încă din 1861, fiind urmată de altele) și apărea o publicistică de o înălțime deosebită (bunaoară „Biserica și Școala”, apărută încă în 1877, „Tribuna Poporului” apărută la Arad în 1897 și continuată de „Tribuna” — 1903-1912 — „Românul” apărut în 1911). De asemenea, aici existau cele mai puternice organizații ale Partidului Național Român și ale Partidului Social-Democrat — Secția Română, din întreaga Transilvanie, Clubul Român Central din Arad constituit în 1895 propunându-și, în situația crea-

ale ambelor partide politice ale românilor transilvăneni — P.N.R. și P.S.D., iar în 1918 consecință firească a unor realități evidente, aici se va găsi și va activa „statul major” al Epopeii Unirii, ceea ce a făcut, ca, pe bună dreptate, Aradul să fie apreciat drept „leagăn” al Marii Uniri, sau „Cetatea Marii Uniri”. Aceasta nu numai pentru că Aradul a fost capitala Transilvaniei în noiembrie 1918, ci, mai ales, pentru că arădenii au avut rol hotărîtor în infaptuirea actului de la 1 Decembrie 1918, chiar dacă locul validării lui a fost la Alba Iulia. Pentru argumentarea afirmației, acțiunile, actele și faptele în sine sînt atît de numeroase încît singura problemă este alegerea lor spre exemplificare, întrucît fiecare dintre ele are o importanță deosebită. Cîteva dintre acestea, vor fi, de bună seamă, concludente. 12 octombrie 1918 — Întrunirea Comitetului Executiv al P.N.R. la Oradea. Are loc și la inițiativa lui V. Goldiș, participînd șase arădeni, iar primul care a luat cuvîntul și a făcut o amplă analiză a situației, a fost Șt. Cicio-Pop. Declarația privind dreptul de

rad, consilii și gărziile naționale românești, care au devenit exemple pentru cele din restul Transilvaniei. La 11 noiembrie 1918 la Arad, în prezența lui Șt. Cicio-Pop, are loc constituirea Comandei Supreme a G.N.R., care-și va stabili sediul în oraș și va coordona activitatea tuturor G.N.R. Cu sprijinul C.N.R. și a G.N.R. din întreaga Transilvanie C.N.R.C. va organiza această provincie ca Țară Românească și va rezolva toate problemele pe care vremile respective le cereau. Toate comunicatele, directivele și alte acte necesare în această uriașă muncă s-au emis din Arad și în cea mai mare parte, de către arădeni. În 8 noiembrie, în adunarea C.N.R. din localitate, între primii din Transilvania locuitorii Sîriei se pronunță deschis pentru unirea Transilvaniei cu România, adunarea încheindu-se cu urale de „Să trăiască România Mare!”. La 9 noiembrie 1918, din Arad este înaintată guvernului maghiar Nota diplomatică ultimativă a C.N.R.C., prin care se cerea acestuia ca, printr-un manifest, să renunțe la orice drept de exercitare a puterii în cele 26 de județe ro-

Sărbătoare

Cum din semînje se prefac livezi
Și dintr-un ram se face o vioară,
La 11 Decembrie printre zăpezi
În inimă ni se face primăvară

Și ora se împletește în lumină
Pe sub cupola porții din cetate
E Alba-Iulia un arc de erin
Prin care țărna nu poate străbate

Și poarta vremilor ni s-a deschis
Vîind se-aude veacul în țărîină...
Și noi venim cu împlinirea vis
Torța Unirii purtînd-o în mină

La 11 Decembrie cu cuget pur
Am prefăcut istoria în vatră
Precum stejarii se prefac păduri
Cu rădăcini de cîntec și de platră.

LIGIA TOMȘA

Preoți cu crucea-n frunte!

„Se apropie zorile unei noi vieți. O lume veche, zidită pe suferinți și nedreptate, trece, se prăbușește cu vuiet mare, ca să facă loc unei lumi noi, cu cer mare și pămînt nou...”

Din frămîntările acestora mari toți factorii trebuiesă-și ia partea cuvenită. Nu poate rămîne departe nici Biserica națională. Biserica a avut în trecut frumoasa chemare de a păstra curat sufletul românesc. Ea a trăit cu neamul, a suferit cu el și împreună s-a bucurat în clipele mai liniștite ale neamului.

Din vremi bătrîne, de demult, biserica a fost locul unde sufletul românesc necăjit și asuprit a aflat scăpare și alinare. Și pînă astăzi ea a dat prilej tutu-

ror elementelor de bine de a se sfătui și în lucrurile de folos neamului. Pentru toate, trece, se prăbușește cu min-drie și cu drag am privit totdeauna la biserică și ne-a fost fală, că avem o biserică națională...

Preoți și învățători, ziua vieții a sosit și pentru neamul românesc. Voi curioșteți bine durerile și năcazurile țărănilor români, urziți din lacrimi și sudoare, lucrați din toate puterile, pregătiți oamenii pentru marile praznice, care va aduce obștească înfrățire, obștească fericire și obștească viitor; va aduce și fericirea de veacuri visată a națiunii române.”

Fragmente din editorialul ziarului „ROMÂNUL” din 13 noiembrie 1918

1 Decembrie 1918 - 1 Decembrie 1990

Ne cheamă din nou clopotele la Alba Iulia să înălțăm tricolorul, ca un curenteu peste țară

„Români, cliți se ală lacuitori la Țara Ungurească, și la Ardeal și la Maramureș, de la un loc sint cu moldovenii și toți de la Răm se trag”.

GRIGORE URECHE
„Nu văd nevoia de a se impune o limbă oficială a țării, căci noi zvem deja o limbă a țării... este limba română”.

ȘTEFAN LUDWIG ROTH
„Ultima mea voință! Unicul dor al vieții mele e să-mi văd nașta mea fericiată, pentru care după puteri am lucrat până acum”.

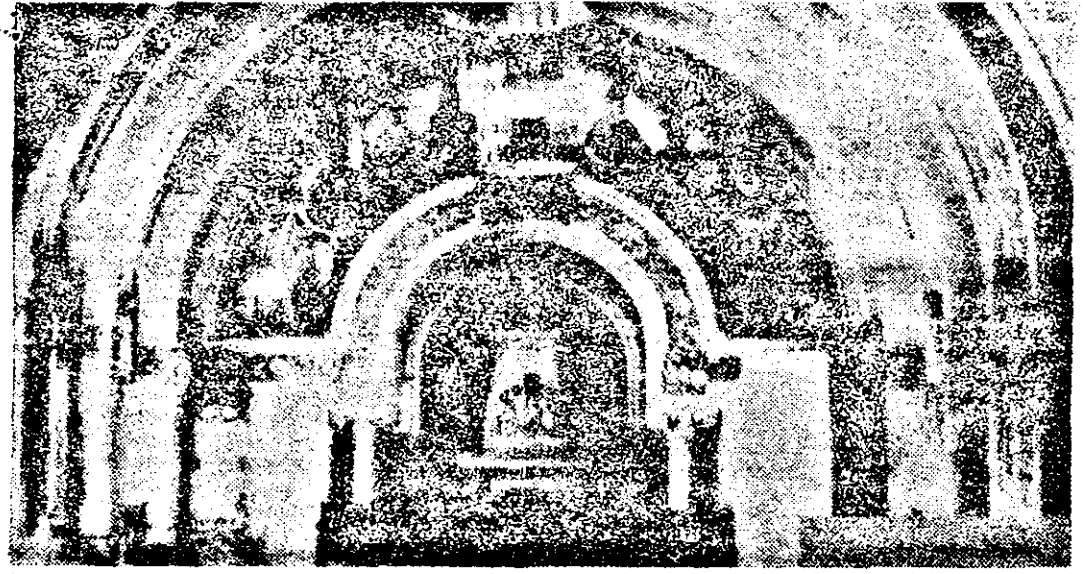
AVRAM IANCU
„Eu cred în deplina reușită a cauzei noastre”.

mănești, căci această cauză e dreaptă. În lupta noastră se asociază ca tovarăși toată suflarea cugetătoare”.

VASILE LUCACIU
„Noi nu vrem ce nu e al nostru, ci vrem unirea cu frații noștri din Ardeal, din Banat. Noi nu ne croum cu sabia o patrie nouă, ci ne-o întregim”.

BARBU ȘT. DEAVRANCEA
„România nu poate fi întregită fără Ardeal. Ardealul e leagănul care l-a ocrotit copilăria, e școala care l-a învățat neamul, e farmecul care l-a susținut viața”.

NICOLAE TITULESCU

Sala Unirii din Alba Iulia

Facsimil din ziarul „Românul” — ziarul Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918

Sediuul Consiliului Național Central Român din noiembrie 1918. (Str. 6 Martie din Arad)

Aspect din timpul Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, din 1 Decembrie 1918.

Dorul nostru cel mai inflăcărat: Unirea!

„Ținta noastră scotocescă nu poate fi alta decât Unitatea Națională a Românilor. Unitatea mai întâi în limbă și sentimente, care să aducă apoi cu vremea unitatea politică, care să facă din munteni, din moldoveni, din transilvăneni, din bănățeni... un trup, o nație românească”.

NICOLAE BĂLCESCU
„Dorul cel mai înfocat al nostru este unirea Moldovei cu Valahia sub un singur guvern și aceeași constituție”.

VASILE ALECSANDRI
„Dorința cea mai mare, cea mai generală, aceea hrănită de toate generațiile trecute, aceea care, împlinită, va face fericirea generațiilor viitoare, este unirea principatelor într-un singur stat, o unire care este firească, logică și nepărată”.

MIHAIL KOĞALNICEANU
„Jur în fața țării mele că voi păstra cu sfințenie drepturile și interesele patriei, că voi fi credincios constituției în textul și în spiritul ei, că în toată domnia mea

voi priveghea la respectarea legilor pentru toți și în toate... neavînd dinaintea ochilor mei decât binele și fericirea nației române”.

AL. I. CUZA
„A sosit un ceas pe care-l așteptam de peste două veacuri, pentru care am trăit întreaga noastră viață națională, pentru care am muncit și am scris, am luptat și am glîndit. A sosit ceosul în care corem și noi lumii, cinstit, cu arma în mînă, cu jertfa a tot ce avem ceea ce alte neamuri, mai fericite, au de altă vreme, unele fără să fi vărsat o picătură de sînge pentru aceasta: dreptul de a trăi pentru noi, dreptul de a nu da nimănui ca robii rodul ostentelor noastre”.

NICOLAE IORGA

Dr. IOAN SUCIȘ

Pagini realizate de EMIL ȘIMĂNDAN

Fotografiile de MARCEL CANCIU

E prag de Sărbătoare și străbat sălile Muzeului județean din Arad. În sala Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 mă opresc în fața sule și sute de fotografii și reproduceri din paginile îngălbenite de timp ale periodicele arădene din epoca Marii Uniri. Reținem zeci de citate, facem tot alt de multe fotografii. Fotoreportajul nostru va fi închinat aniversării a 72 de ani de la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918, Sărbătoare care din acest an coincide cu Ziua Națională a României. Multe din fotografiile pe care le prezentăm în această pagină apar pentru întâia oară după ani de tristă amintire al dictaturii totalitare comuniste. Prin ele nu facem altceva decît să celebrăm Marea Unire de la 1 Decembrie 1918. Iar prin întreg demersul nostru publicistic din acest număr sărbătoros al „Adevărului”, nu facem decît să celebrăm acea parte a trecutului și ființei noastre de care vatra și ființa, topite într-o unică și rotundă alcătuire se rezează de milenii, ca de zidul încărcat de ecouri al unei bătrîne cetăți, ascultîndu-se și regăsiindu-se mereu pe sine. Celebrînd Marea Unire de la 1 Decembrie 1918, celebrăm Transilvania — locul ideal de ezare întru eternitate a Pantheonului existenței noastre istorice, cu rădăcinile ei cele mai adînci și cele mai vii. Căutînd nucleul de viață care să afirme cu limpe-

zime permanența locuirii de veacuri de către unul și același popor, descoperim tot Transilvania. Muzeul județean Arad îți oferă această bucurie de suflet, de simțire și crez național. Și atunci, ne întrebăm pășind și fotografînd prin sala Marii Uniri de la 1918, ce înseamnă, ce este Transilvania? Un mare reporter al nostru o numea „Limba noastră”. Să-i dăm dreptate că Transilvania este centrul de fec, punctul încalderesc de referință pentru monumentul celor mai mari pătîmuri ale neamului, dar și al unora din cele mai mari îndrîjiri în menținerea ființei, al nelucrovoității credinței în viitor te afli, din nou, în Transilvania. Iar aici, în Transilvania, Aradul a fost și va fi întotdeauna o constantă. Pentru că cine încearcă, cum arată un remarcabil istoric român, „să reconstruiască societatea prin la Unirea cea Mare, de la 1 Decembrie 1918, nu numai că nu poate ignora Aradul, dar nici nu poate scăpa de impresiile puternice pe care acest colț de țară l-a jucat atunci în organizarea și apoi în realizarea Unirii”. Aradul a însemnat încă din veacul al XVIII-lea școlii și instituții. Aradul a crescut bărbăți patrioți care apoi au făcut să devină unul din orașele cele mai de seamă din punct de vedere cultural și patriotic. Secolul al XX-lea găsește Aradul ca unul din cele mai importante orașe din

Transilvania din punct de vedere al existenței în acel românesc. Aradul înseamnă marile zile cotidiene „Trihuna” și apoi „Românul”, la care au colaborat istorici, scriitori și publiciști din toate provinciile românești, în frunte cu A.D. Xenopol, cu Deleanu, Ceragiule, Vlașcu, Gheorghiu, Octavian Gogo, Ioan Lupas, Silviu Diaconu, O. Ghibău, Ion Agărbiciu și mulți alții ce se află în colecțiile Muzeului județean. La Arad își statornicește sediul organizația a Partidului Social Democrat din Ungaria. Descălcînd înțelesul faptelor de șefele emotive ale Zilei Naționale, cînd sărbătorim în același context 72 de ani de la Unirea Transilvaniei cu România, nu putem să nu amintim în acest fotoreportaj că prin activitatea ilustrilor bărbăți ai neamului din această pagină, în mod deosebit Vasile Goldis, Ștefan Cicio-Pop, dr. Ioan Suciș, dar și a altor fruntași locali, Aradul devine centrul politic al românilor din Transilvania, iar prin școlile și societățile culturale și unul din centrele spirituale cele mai de seamă ale tuturor românilor.

Dar cele mai fericite clipe din viața Aradului sint cele din toamnă anulii 1918, cu deosebire din luna noiembrie, lună fierbinte de pregătire și înfăptuire, a Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918, cînd a fost înfăptuită organizarea Marii Uniri. Aradul a trăit o

Clopotele Ardealului

Curat se-ntoarce gîndul, rotînd peste mormintele și bunii fără număr vin de ne povestesc... Și iarăși vine vremea aducerii amînte, Cînd ceasurile sînt cer semnul lor lumesc...

Ard focuri mari în iniul și se întînd pe dealuri și un fluter tot jetește la margine de sal; Un chînter se înghîta pe-o apă fără malari, La gorunul dreptății, cu Horia din Albac.

La Alba Iulia vin oștile călăre, Sîngele-i clocoț viu pe-o roată cif o zăre; Ardealul s-a gătit, întreg pentru dreptate, Și-un glas tot zice: „Poarta ce-am polhit se poate!”

Românii-i îmbrăcați în zale și în fo; În Apuscul e cald de-atîta vesnicie, Un tîlc din vechimi vestește primăvara Și-un țap înens: „Noi vrem să ne unim cu Țara!”

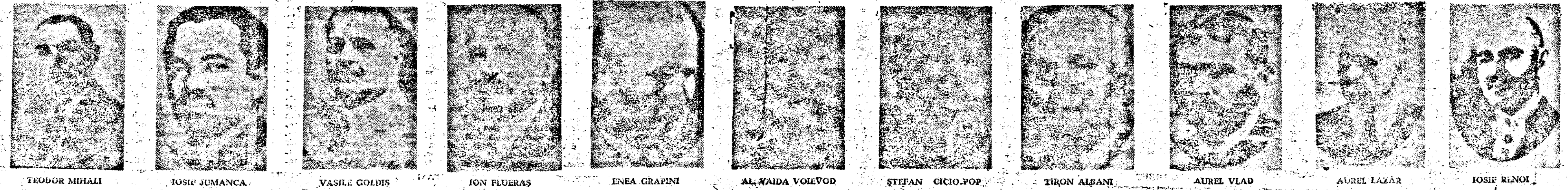
Bat clopotele în Ardeal, făcîli în noapte, Ducîndu-și bucuria-n mîni plus dearte, Bat clopotele în Ardeal ca-ntr-o cetate Și vîile sint numai daugă, toate...

JOAN VASILE MARCU

VREM SĂ NE UNIM CU ȚARA!

„Vrem să zdrobim lanțurile robiei noastre sufletești prin realizarea marelui vis al lui Mihail Viteazul: Unirea tuturor celor de o limbă și de o lege, într-un singur și nedespărțit stat românesc... Lăsați-vă pătrunși de fiorii sfinți ai acestui strălucit praznic național și în cea mai deplină și frățească armonie să clădim templele fericirii noastre naționale”.

GHEORGHE POP DE BĂSEȘTI

TEODOR MIHALI, IOSIF JUMANCA, VASILE GOLDIȘ, ION FLUERAS, ENEA GRAPINI, AL. NAIDA VOIEVOD, ȘTEFAN CICIO-POP, TIRON ALBANI, AUREL VLAD, AUREL LAZAR, IOSIF RENOI

Lumea de ieri, lumea de azi

Am fost și noi „acolo“

Istoria neamului nu este o carte — ea este însăși viața. Este singurul spațiu în care timpul devine reversibil și oferă privilegiul de a trăi și retrăi tot ceea ce a fost pentru români trudă și jertfă, biruință și lacrimă, virtute și bucurie. Mulțumită ei, istoriei neamului, am fost și noi, cei de astăzi, peste tot acolo unde românii au scos sabia ca să-și apere ființa sau când voința și gândul curat s-au dovedit mai puternice decât iataganul sau pușca vrăjmașilor.

Așa am ajuns, în acel neuitat 27 martie 1918 — văreamintii ce zi frumoasă era? — la Chișinău, când Statul Tărij a hotărât unirea Basarabiei cu România. Am fost printre cei mulți, ieșiți în stradă să strige, coplesii de emoție, „Trăiască România Mare!“. „Deputații și publicul se îmbrățișau și se sărutau. Ochii tuturor erau înrouați de lacrimi și bucurie“ scrie pentru eternizarea clipei Ion I. Nistor în „Istoria Basarabiei“ (ed. a II-a, Cernăuți, 1923, p. 425). După mai bine de un secol frumoasa Basarabie se reîntoarce la Patria mamă. Fără de margini era entuziasmul nostru.

Am fost, apoi, în acea zi de joi, 28 noiembrie 1918, în Palatul metropolitan din Cernăuți, când Congresul general al Bucovinei a votat în

unanimitate moțiunea de unire „necondiționată și pe vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare, până la Cerreș, Colacin și Nistru, cu regatul României. Afară, mulțimea se îmbrățișează, lacrimile de sfânt și de cea mai curată bucurie strălucesc în ochii tuturor (...). Muzicile cîntă. Tunul românesc bubuie adnc vestind cu glas de tunet izbăvirea și unirea noastră (...). Se încinge o mîndră horă a Unirii“. Ne țineam strîns de mîini, conștienți parcă de faptul că dușmanul ne privea cu ură și gînd de răz-bunare. Atunci, eram însă prea fericiți ca să-l mai luăm în seamă...

De la Cernăuți, am plecat direct la Alba Iulia. Am ajuns pe 1 Decembrie. Fulgi de zăpadă veniți din eternitatea iernilor atît de grele pentru talpa țării, ne biciuiau obrazii aprinși de emoție. Erau acolo toți fruntașii noștri ardeleni — Vasile Goldis, Gheorghe Pop de Băsești, Ioan Suciu, Iuliu Maniu, Ștefan Cicio Pop, Alexandru Vaida-Voievod, episcopii Miron Cristea și Iuliu Hossu... Dar mai ales erau cei o sută de mii de împuterniciți ai poporului, adunați pe Cîmpia Cetății ori pe Cîmpul lui Horea. „Primim!“ s-a auzit deodată și clopotele au început a trage. Într-o străfulgerare,

l-am văzut pe marele voievod Mihai Viteazul intrînd semet în „Cetatea eternă“ a românismului, am auzit strigătul, nu de durere, ci de izbîndă, al lui Horea, am plîns împreună cu Iancu și aveam să ne dăm seama că acolo nu slăteam doar cei o sută de mii. Erau de față toți moșii și strămoșii noștri, sute de generații de români nelimpăcați cu zbuciumul și chinurile robiei, cu umilința și nedreptatea. Poetul Emil Isac relatează pentru „Kolosvari Hirlap“: „Și cînd răsună cuvîntul care este singura dorință a națiunii noastre române — Unirea (...) un lanț s-a sudat între inimi. El nu poate fi sfărîmat. Ceea ce a urmat ni se pare un vis. Ștafetele călări duc știrea. Răsună trîmbițele și orchestrele, este difuzat imnul român și masa pornește acum în joc. Unirea s-a împlinit. Un popor s-a eliberat“.

Am plecat de acolo cu bucuria visului împlinit. Dar, vai!, scurt a fost acest moment al adevărului — fiindcă ce sînt 22 de ani pentru istoria unui popor? Și, iată, s-au adunat din nou 50 de ani de cînd Bucovina de Nord și Basarabia au fost rupte din trupul României, de cînd sperăm și credem că vom mai trăi un „1 Decembrie“ care să ne reunească în hotarele României Mari și care să ne facă să spunem din nou: am fost și noi „acolo“.

TRISTAN MIHUȚA

Teatrul nu a constituit niciodată în Transilvania un „loc de distracție“ ci așa după cum apreciază unul din mentorii Marii Uniri, Vasile Goldis, „unul dintre cele mai potrivite mijloace pentru întărirea conștiinței naționale, a solidarizării acestei conștiințe“ (în „Românul“, anul III, 1913, nr. 255, p. 1). Permanența idealurilor de unitate națională a românilor constituie o dominantă a miscării teatrale arădene, privită în devenirea sa prin timp. Spectacolele teatrale nu își puneau deci,

doar delectarea publicului ci educarea sa în spiritul respectului și prețuirii valorilor fundamentale ale culturii române și, nu mai puțin, a limbii materne ca semn al individualității etnice a românilor.

Deși românii transilvăneni nu dispuneau de teatru ca instituție națională, în ciuda admirabilului millitantism al „Societății pentru fond de teatru român“, funcțiile acestuia au fost preluate de casele naționale, casele și societățile culturale existente în toate centrele culturale din Transilvania. Și Casa Națională din Pîrnea-va orașului nostru a devenit un autentic focar de cultură națională și factor de promovare a dramaturgiei românești. Astfel din anul 1902 și pînă la izbucnirea primului război mondial pe scena Casei Naționale au fost prezentate numeroase spectacole ale societății meseriașilor români „Progresul“, ale elevilor Preparandiei, ale „Reuniunii învățătorilor“, ale asociațiilor de femei și societăților de lectură din părțile Aradului.

După anul 1908, cînd Aradul devine centru politic al luptei naționale, activitatea

culturală a Casei Naționale dobîndeste noi dimensiuni prin organizarea unor manifestări culturale de anvergură. Același entuziast Vasile Goldis a depus reale strădă-nii pentru activizarea grupului de intelectuali și meseriași constituit în „Asociația națională arădeană“ (1910), asociație ce își propune să contribuie la dezvoltarea individualității culturale a românilor prin impulsivitatea și diversificarea activității desfășurate de ansamblurile corale, formațiilor de teatru și de dansuri și de excursii

Mișcarea teatrală arădeană — factor de unitate națională

culturale în satele arădene (Vasile Goldis, „Problemele Asociației la Arad“ în „Tribuna“, nr. 1, an XIV, 1910).

La începutul anului 1911, activitățile culturale, din cadrul cărora nu lipseau și spectacolele teatrale, au fost mult mai dinamice. „Reuniunile femeilor“ din Arad a organizat un festival național care s-a bucurat de prezența unor oaspeți din București, tineretului școlar și meseriașii din Pîrnea-va au organizat o acțiune culturală în localul Casei Naționale. Cu acest prilej, în 7 februarie 1918, I.L. Caragiale vizitează redacția ziarului „Tribuna“.

Mișcarea teatrală arădeană a beneficiat de efortul unei prese ce a oglîndit cu fidelitate și entuziasm lupta pentru un teatru în stare să releve spiritualitatea românilor, aspirațiile lor naționale. Publicațiile „Biserica și școala“, „Tribuna“ și „Românul“ au înfățișat în coloană bogată și diversitatea activității teatrale arădene.

O notă de activism cultural și social a primit mișcarea teatrală arădeană prin constituirea unor echipe de artiști amatori alcătuite din tineri studenți, învățători și meseriași care au organizat manifestări artistice în cadrul unor turnee efectuate în satele arădene în special în Podgoria Aradului (Șiria, Păuliș, Ghioroc, Lipova, Pecica, Covășint). Activitatea „Reuniunii învățătorilor arădeni“ a primit o notă cu totul inedită prin sezătorile culturale organizate nu

doar cu invl-tarea tîranilor la manifestările culturale cum gîndise și procedase Iosif Vulcan, ci prin desfășurarea acestora în mediul sătesc, acțiuni culturale prin care se milita pentru Unirea cu Țara.

Prin intermediul teatrului și al dramaturgiei, în aceeași perioadă care prevestea înclăstarea forțelor politice din cadrul Imperiului austro-ungar, s-a realizat o unitate de acțiune culturală. În general, spectacolele teatrale au avut un larg ecou cultural și politic în conștiința românească, determinînd o unitate de spirit și de acțiune culturală a românilor din părțile Aradului.

Prin Astra, ca și prin „Asociația meseriașilor români „Progresul“ sau prin reuniunile femeilor române și ale învățătorilor și, nu mai puțin, prin reuniunile de cîntări ale plugarilor români, manifestările teatrale au îndeplinit o importantă funcție cultural-educativă, contribuînd, alături de școala și biserică, la promovarea conștiinței solidarității naționale, a unității culturale românești.

LIZICA MIHUȚ

Alba Iulia! Deal și vale, vale și deal...

(Urmare din pag. 1)

stire a Zilei de 1 Decembrie ca Sărbătoare Națională a României — Alba Iulia își întâmpină oaspeții cu stegulețe și steaguri tricolore, fluturîndu-și mătasea curată peste ghirlandele de brad. 1.700 de feciori români alcătuiau în urmă cu 72 de ani, legiunile de ordine ale orașului. Tinerii soldați își încrucișează acum pașii sub bolțile sale.

Trec pe sub Poarta de Jos a cetății, de unde au fost înlăturate în ziua Unirii, pașurile imperiale ca să stea în locul lor stindarde tricolore. În Catedrala Reîntregirii Bisericii Ortodoxe Române preoții și credincioșii fac rugăciuni în fiecare zi. Ca și în zilele lui 1922, anul desăvîșirii Catedralei, ca și în vremea în care episcopul Simion Ștefan scria Predosloviea Noului Testament de la Bălgrad, ca în 1597, cînd Mihai Voievod întemeia Mitropolia din Alba Iulia — cel mai trainic și folositor așezămint ortodox al neamului românesc.

Chipul Maicii Domnului în altar, portretele lui Mihai Viteazul, doamnei sale Stanca în pronaos. Deasupra, în sunet, clopotele Albei Iuliei. Amintind amlaza zilei de 1 Decembrie 1918, cînd pentru a ves-ti marea împlinire două ceasuri s-au tras clopotele și a bătut toaca în toate bisericile ortodoxe ale Ardealului.

Rugăciune la Alba Iulia. „Binecuvîntă Doamne, fiecare bulgăre din pămîntul sfînt al strămoșilor — binecuvîntă pîinea și belșugul lui, — binecuvîntă rosturile ce răsună azi deasupra lui — dreptatea și înțelepciunea lui Solomon dă-o tuturor stăpînilor lui, — pocăința lui Da-

vid tuturor rățăciilor lui — dă pacea și mîngîierea Ta tuturor înfîstărilor lui, și bucuria și fericirea Ta, tuturor fiilor lui.

Pleacă, Doamne, urechea ta și ochiul inimii tale fie nouă spre mărturie, cum dintre feeria altarelor tale pornind, între laude și mulțumiri, cu crucea ta în mîini, clopotim și strigăm azi la porțile vieții: Deschideți, boieri, porțile voastre și vă ridicăți pe voi porți veșnice ca să între împăratul mării — Dumnezeu Mîntuitorul părinților noștri și sub flamura lui de înviere: toate cetetele tuturor Românilor — de la Nistru pînă la Tisa... Amin“.

Astfel s-a rugat un arădean, aplecat peste aceste pietre smerit în chier zilele celui mai mare triumf.

Sus, pe cetate. Cîrînd, Dealul Furcilor și Platoul Romanilor se vor umple de freacățul unei multimi noi, venite să cîstească voința celor mai mult de 100.000 de români care au umplut la 1 Decembrie 1918 cîmpul înalt al Cetății. Cîrînd, picioarele de bronz ale viteazului Mihai vor fi acoperite de coroane de flori. Cîrînd, prin aleșii săi țara își va muta capitala aici. Cîrînd, vor răsuna cîntecule dragi tuturor românilor, români dintre granițele țării și celor smulși din brațele ei.

Peste cîteva ceasuri, inima acestei „țări mîndre și binecuvîntate între toate țările semănate de Domnul pe pămînt“ va bate la Alba Iulia. Va bate pentru întreg pămîntul sfînt al neamului românesc, de la Tisa, Dunăre, Varna și pînă la Nistru.

Sus pe Cetate zărea se închide rotund. Sus pe Cetate e un pămînt al făgăduinței

DECIZIA NR. 581

din 29 noiembrie 1990

privind schimbarea denumirii unor străzi în municipiul Arad Prefectura județului Arad,

Avînd în vedere:

— necesitatea de a atribui noi denumiri unor străzi în municipiul Arad, în concordanță cu noile realități ale vieții politico-sociale din țară și pentru a cinsti memoria personalităților care s-au remarcat în lupta pentru făurirea statului național unitar român;

— prevederile art. 1 lit. d din Decretul-lege nr. 100/1990 privind atribuirea sau schimbarea de denumiri.

În temeiul art. 9 din Legea nr. 5/1990 privind administrația județelor, municipiilor, orașelor și comunelor:

DECIDE:

ARTICOL UNIC: Se atribuie noi denumiri unor străzi din municipiul Arad după cum urmează:

— Calea Lipovei se va numi Bulevardul Iuliu Maniu;

— strada 30 Decembrie se va numi strada I.L.C. Brătianu;

— strada Dobrogeanu Gherca se va numi Bulevardul Ion Antonescu.

PREFECT,

Gheorghe Gârbovan

SECRETAR

Ioan Silaghi

CINEMATOGRAFE

DACIA: Omul cu un pantof roșu. Orele 9,30, 11,45, 14, 16, 18, 20.

STUDIO: Malmuța neagră. Orele 9, 11, 13, 15, 17, 19.

MUREȘUL: Scurt circuit. Orele 9, 11, 13, 15, 17, 19.

ARTA: De ce te părăsește bărbatul? Orele 10, 12, 14, 17, 19.

PROGRESUL: Articolul 420. Orele 15, 18.

SOLIDARITATEA: Războiul stelelor, I.II. Orele 17, 19,30. (Duminică orele 15, 18).

GRĂDIȘTE: Degetul de fier. Orele 16, 18. (Duminică: Desene animate ora 15).

IN JUDEȚ

LIPOVA: King Kong I,II, INEU: Mîrcea I,II, CHIȘINEU

CRIȘ: Noi aventuri pe vasul Poseidon, NÂDLAC: Degetul de fier, SÎNTANA: Scaramouche, PENTICA: Răzbu-narea panterei Roz, CURTICI: Adio dragă Nela, SEBIȘ: Starman, ȘIRIA: Lanțul amintirilor I,II, VINGA: Reconstituirea, PÎNCOTA: Coroana de foc.

Luni, 3 decembrie 1990

DACIA: Suspectul. Orele 9,30, 11,45, 14, 16, 18, 20.

STUDIO: Tata sticlete — fa-ta punk-istă. Orele 9, 11, 13, 15, 17, 19.

MUREȘUL: Melodie uitată pentru flaut I-II. Orele 9, 12, 15, 18.

ARTA: Călăuza și indienii Seneca. Orele 10, 12, 15, 17, 19.

PROGRESUL: Sunetul muzicii I-II. Orele 15, 18.

SOLIDARITATEA: Unora le place jazzul. Orele 16, 18.

GRĂDIȘTE: Un gentleman în vestul sălbatic. Orele 16, 18.

Anunț TV A.

Studioul de Televiziune din Arad, vă invită luni 3 decembrie, 1990, după terminarea programului național, la o emisiune specială dedicată Zilei Naționale a României.

Veți putea urmări reportaje de la Arad și Alba-Iulia.

TELEVIZIUNE

Duminică, 2 dec. 1990

TVR: 8,00 Micul dejun TV 9,00 Universul copiilor 10,00 Actualități 10,10 Film serial pentru copii: Lassie ep. 28 10,35 Lumină din lumină 11,30 Viața satului 12,30 Virtuozii în concert 13,00 Actualități 13,10 Descoperirea planetei 13,30 Video-magazin 16,55 7x7 17,25 Film serial: Drum bun, străinel ep. 2 18,20 Invitatul săptămânii 19,00 Muzică ușoară în concurs 20,00 Actualități 20,40 Atlas 21,00 Film artistic: Ultima oară, când am văzut Parisul (film american) 22,55 Măestrul 23,45

Actualități 23,55 Show-ul de duminică.

BUDAPESTA 1: 9,00 Matine duminical 13,25 Știri 14,35 Știri 14,45 Animalele din jurul casei 15,15 Arany Janos — Balade 16,00 Emisiune concurs 16,45 Prietenii casei 17,05 CM de palinaj artistic pentru juniori 18,20 Veste bună 18,40 Semnal 19,15 Delta 19,50 Desene 20,00 Săptămâna politică 21,15 Dragoste veșnică — film serial franco-american 22,15 Telesport 22,30 Muzică 23,00 Lună nouă 23,55 Știri.

BUDAPESTA 2: 10,00-13,00 Telemagazin 15,00 Știri, TV 2 15,35 Telescoală 16,00 Hoțul de inimă — film TV brazilian 16,00 TV 2 17,40 Evocări 19,00 Versuri 19,25 Desene 20,00 Derick — film polițist german 21,00 TV 2 22,10 Program la cerere 22,40 Salome — balet 23,45 Politică azi.

Luni, 3 dec. 1990

TVR: 13,50 Horoscopul zilei 14,00 Actualități 14,10 Roman-foleton (reluare) Anna Karenina ep. 6 15,10 Copiii noștri — viitori muzicieri 15,40 Avanspremiera săptămânală TV 16,00 Emisiune în limba maghiară 19,00 Tezaur

19,40 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Cronica Parlamentului 21,15 Teatrul TV: Enigma din testament 23,15 Repriza a treia 23,55 Actualități 0,50 Patrimoniul 0,20 Music-box.

Teatre

TEATRUL DE STAT ARAD prezintă duminică, 2 decembrie 1990, ora 15 spectacolul cu piesa „CĂTALIN CEL DREPT ȘI IEPURĂȘUL INTELEPT” de Ion Văran, și la ora 18 spectacolul cu piesa „PES. CĂRUȘUL” de Cehov.

Marti, 4 decembrie 1990, ora 18 va avea loc spectacolul cu piesa „CUM SE JEFUIEȘTE O BANCĂ” de S. Fayad.

Teatrul de Marionete Arad prezintă duminică 2 decembrie, ora 11, în sala „Studio” a Teatrului de Stat, spectacolul „Dumbrava minunată” după Mihail Sadoveanu.

Fotbal

Meciul de fotbal din cadrul ultimei etape a turnului diviziei B, CSM VAGONUL — ASA TG. MURES, se dispută ASTĂZI DE LA ORA 11.

fort I, telefon 68358. (77827)

● Vind porc peste 200 kg pe valută, Relații comuna Covășint, telefon 284. (77825)

● Vind alendelon femeiesc mărimea 42. Informații, telefon 42279. (77823)

● Vind CEC Dacia 1987. Informații 960/11455. (77812)

● Vind video camera Național M7 telefon 21702, de la ora 14. (77811)

● Vind mașină de tricatat cu cartelă Brother, nouă, telefon 63197. (77865)

● Cumpăr număr de ordine la TV color cu drept de ridicare apropiată, telefon 61687, după ora 18. (77872)

● Vind motor complet Renault 18 break și diferite alte piese, inclusiv de caroserie, telefon 74267. (77894)

● Vind antenă parabolică cu polarotor, masă TV, bibliotecă fier forjat, cuier, macrameuri excepționale și TV alb-negru, telefon 49588. (77961)

● Vind casetofon Akai GX-F 31, amplificator JVC cărți, canapea extensibilă și fotoliu, cumpăr antichități, telefon 49588. (87154)

● Cumpăr mașină de tricatat. Informații, telefon 44164. (77956)

● Vind cărucior sport pliant din import, telefon 16050. (77909)

● Vind Dacia nouă sau CEC din 83 cu schimb de apartament cu 3 camere, telefon 65047, simbăta. (77908)

● Vind frigider, telefon 38645, după ora 15.30. (77902)

● Cumpăr cutie de viteză Opel Record. Informații telefon 17970. (77927)

● Vind Mercedes 240 D Cobra, vizibil zilnic str. Ivrianu nr. 45/A, telefon 24216. (77935)

● Vind casă cu grădină mare și vie nr. 1404, comuna Vinga. Informații Alimentera Vinga. (77945)

● Vind televizor color, curea distribuție Golf diesel, după ora 16, telefon 32459. (77948)

● Vind covor „București” nou, 2,38x3,11. Informații, telefon 43814. (77950)

● Cumpăr garsonieră, telefon 13791. (77960)

● Cumpăr cuptor aragaz, televizor, frigider, aparate de încălzit electric, telefon 23687. (77976)

● Cumpăr casă cu grădină, mașină cusut Ileana, Singer, preț convenabil Arad—Micăta, bloc 102/D, ap. 22, după ora 18 zilnic. (77619)

● Vind Opel (motor cutia viteză) Mercedes sau motorul singur, telefon 969/21055. (77624)

● Vind vulpi polare și dihoari, str. Poetului nr. 35. (77626)

● Caut carburator la soba de petrol, str. Pionierilor 35, lângă Aprozar Alfa, după ora 12, zilnic. (77634)

● Vind porc 150 kg și scroafă gestantă de 2 luni, str. Clujului 76. (77640)

● Vind Ciapara cea și capsule, telefon 45452. (77642)

● Cumpăr motoretă mini Jawa, simsonet, telefon 16499, după ora 18. (78010)

● Vind injecții olandeze: prednisolon natriu, succinat liofilizat, telefon 18797. (77663)

● Vind combină muzicală stereo internațional (dublu casetofon, pick-up, radio), telefon 20031 după ora 18,00. (77673)

● Vind autoturism Subaru 4 WD, an fabricație 1980, Trabant 601 și televizor color Philips-Pal, telefon 44852. (77736)

● Vind sălaş lângă Hanul de la Răscruce, Cîmpul Albinelor 7. (77856)

● Vind mașină de tricatat Weirita cu două paturi, informații, telefon 38606. (77681)

● Vind televizor color Pal-Secam 37 cm diagonală. Informații telefon 60795, după ora 16,00 (77994)

● Cumpăr RULOTĂ mare, import, stare perfectă, telefon 30743. (77971)

INCHIRIERI

● Inchiriez grădină 4000 m² cu instalație de udare pe toată suprafața. Informații zilnic între orele 10-16, str. Tribunalul Corcheș nr. 36, Gai. (77772)

DIVERSE

● „PLETL TOURS” — firmă germană cu tradiție vă invită să călătoriți în fiecare săptămână în autocare confortabile: WC, TV color, aer condiționat, pe ruta România — Germania; firma închiriază și confortabile microbuze Mercedes. Informații telefon 960/61235. (77801)

Firma Gabor execută transporturi cu autocarul RFG în RFG, definitiv sau vizită, telefon 20347, orele 16-22, preț 162 DM. (86704)

Intreprinderea mică „ELGO Tehnic” Arad execută: instalații electrice de iluminat și forță, măsurători electrice protecții, automațizări reparații instalații electrice, stații radio-telefon, aparate de uz casnic pentru întreprinderi și particulari cu deplasare la domiciliul clientului, relații la telefon 69766, zilnic între orele 16-22, simbăta și duminica orele 8-20. (77767)

DECESE

Cu adîncă durere anunțăm încetarea din viață la numai 50 de ani a profesorului CALIN MARIN. Colectivul Școlii generale din Cermel. (3)

Cu suferință și durere anunțăm moartea prematură după o grea suferință, a scumpei noastre soție și mamă IULIANA IEBRISTEANU. Soțul și copiii Tudor și Cristian. Nu te vom uita niciodată. (5)

Cu profundă durere anunțăm decesul scumpului nostru soț și tată RADU DANCUI în vîrstă de 41 de ani, fost mecanic IELIF Arad. În mormîntarea și condoleanțele vor avea loc în comuna Pojorîta, județul Suceava. Fam. îndoliată Maria, Tralan și Lucii. Informații telefon 64941. (1)

Cu adîncă durere anunțăm încetarea din viață a celui ce a fost soțul iubitor tată minunat PINTEA IOAN născut în Grăniceri. Te vom plînge toată viața. Soția Susana și cei cinci copii: Vetuța, Ioan, Bînu, Valerica și micuța Silvia împreună cu soții și nepoții: Valentina, Dorel, Marius, Dalla și Ovidiu. În mormîntarea va avea loc în data de 2 decembrie la ora 13,30 din strada Vidra nr. 31 — Grădiște. (1)

Familia Cuvineanu Petru și Hălălăi Cornel anunță cu durere încetarea fulgerătoare din viață a celui ce a fost soț, tată, economist CUVINEANU PETRU fost șef contabil SMA Nendorf. În mormîntarea va avea loc 1 XII 1990 orele 14 la cîmîntirul Radna — Lipova. (78052)

CONDOLEANȚE ANUNȚURI DE FAMILIE

Colectivul Formației II Panificație este alături de colegul COSTEA TRAIAN, la moartea tatălui. Sincere condoleanțe întregii familii. (78094)

La 2 decembrie se împlinesc 2 ani de la moartea celui care a fost TIRNOVAN IOAN, fiu, soț, tată, bunic. Dumnezeu să-l odihnească. (77625)

La 3 decembrie se împlinesc un an de dor și jale de la trista despărțire de buna și scumpa noastră mamă, soacră și bunică LEPTIA MARINA, născută PECICAN. Chipul tău frumos senin va rămîne vesnic în inimile noastre. Nu te vom uita niciodată. Copiii Doru și Eugen, surorile Felicia și Hermina, nepotul Adl. (78021)

Colectivul de muncă de la Cooperativa Constructorul Arad, sînt alături de Maria și Marius Drăgan, în aceste momente grele pricinuite de moartea fulgerătoare a tatălui POSTOLACHE TOADER, sincere condoleanțe familiei îndoliate. (1930)

Asociația experților din Arad, regretă profund trecerea în neființă a colegului Cuvineanu Petru și transmite, sincere condoleanțe familiei îndoliate.

Cadrele didactice de la Școala generală nr. 1 Curtici sînt alături de colega SFAT ELENA în durerea pricinuită de pierderea mamei. Bucură-se în pace de veșnicie. (78031)

Pios omagiu, celui care a fost Dr. ELEONORA CRISTIAN om și medic de o deosebită noblețe sufletească. Dumnezeu să-o odihnească. Familia Dr. Iofart. (78036)

Impărtășim durerea familiei Dr. Aurelia Dihel la trecerea prematură în neființă a soțului. Sincere condoleanțe. Familia Dr. Iofart. (78036)

Colectivul de muncă din cadrul IJTL Arad este alături de colegul lor, director adjunct Ing. PETRU CUVINEANU, în durerea pricinuită de moartea tatălui său. Îi transmitem și pe această cale sincere condoleanțe. Consiliul de Administrație. (78054)

Mulțumim tuturor aceluia care au fost alături, de noi, la greaua despărțire de Ing. MORE PETRU. Slujba în amintirea lui va avea loc la biserica reformată din centru, duminică 2 decembrie, orele 10,00. Familia îndoliată. (78055)

Colectivul de muncă al Autobazel 2 de la IJTL Arad transmite sincere condoleanțe d. lui director adjunct CUVINEANU PETRE în marea durere cauzată de moartea tatălui. (78073)

Colectivul de cadre didactice și elevii Școlii nr. 3 Arad sînt alături de colegul lor profesor Decsi Ludovic în greaua pierdere suferită prin moartea tatălui. Sincere condoleanțe. (78068)

ANIVERSĂRI

Pentru SILVIU ȘANDRU cu ocazia împlinirii frumoasei vârste de 15 ani — La mulți ani și îndeplinirea tuturor dorințelor. (77970)

Azi, 1 Decembrie 1990, mă alătur și eu celor ce-ți urează „La mulți ani!” și-ți împrăști în cale raze de soare și 21 de garoafe roșii înmănunchiate cu calde urări de sănătate, fericire, împliniri, te dragă Nelu Borlea din Zărand. Din partea prietenilor. Florica Hant. (77907)

Cu ocazia ieșirii la pensie a călduros „La mulți ani!” multă sănătate și o pensie îndelungată pentru FOCSA MIHAI îi urează fiul Cristii cu soția Dana, fiica Paula împreună cu soțul Laci și nepoțelele Manuela și Anita. (77791)

Astăzi, cînd floarea vieții tale MILICA PAȘCU își deschide cea de-a 20-a petală, părinții și fratele îți urează „La mulți ani fericiți!” (77778)

„La mulți ani!” și succese la învățătură, pentru cel mai scump frățior Szambak Ferike îi urează Edith și Mișu. (78039)

Cu ocazia ieșirii la pensie a setului Depozitului nr. 1 combustibil BOGDAN PERA, colegii din birou îi urează multă sănătate, fericire și mulți ani de pensie. (79051)

Cu ocazia împlinirii vârstei de 50 de ani, și a ieșirii la pensie, mami, bunii, Simonel și Viorel îi urează lui GUZGAU IOSIF, multă sănătate, viață lungă și un călduros „La mulți ani!”. (77991)

Cu ocazia pensionării bunicului HORNE IOAN nepoata Delanra Dulhaz îi dăruiește cele mai frumoase flori din lume cu sănătate și viață lungă alături de cel dragi. (77997)

Un imens buchet de flori și un călduros „La mulți ani!” pentru GINA MARCELA HĂLMĂGEAN din Prunșor și u-

rează părinții și bunica. (77734)

Cu ocazia ieșirii la pensie a d-nei Pinteza Margareta fratele și cumnata Trăian și Eva îi urează sănătate și fericire. (77830)

Cu ocazia ieșirii la pensie a lui Achim Ioan, îi dorim multă sănătate, fericire și un călduros „La mulți ani!”, soția Elisabeta, fiicele Rodica și Dorina, ginerii și nepoții. (77876)

Cu ocazia pensionării doamnei Filipaș Iuliana colectivul elementar, M.1 îi urează multă sănătate și fericire. Angelica Enache. (78040)

Pentru Kasnic Pavel din Nădlac cu ocazia ieșirii la pensie îi doresc „La mulți ani!” și sănătate, nepoatele cu familiile din Arad. (78083)

Pentru tine iubitul meu soț MICULIȚĂ CRISTIAN îți doresc ani mulți fericiți alături de un călduros „La mulți ani!”, cu multă dragoste soția ta cea dragă, Suzi. (78023)

Mulți ani fericiți cu 21 garoafe, cu toată dragostea pentru tine Cristian îți doroste cumnata Gabi, Nelu și socrii. (78023)

VINZĂRI — CUMPĂRĂRI

● Cumpăr butelie aragaz românească, cuptor aragaz cu 4 ochiuri, frigider, telefon 60602. (78063)

● Cumpăr mobilă sufragerie, dormitor, bibliotecă, telefon 22993, orele 19-22. (77897)

● Vind urgent CEC Dacia 1300 anul 1988, telefon 35937 interior 33 sau 22440 între orele 7-15. (77915)

● Vind Dacia 1300 martie 1988, telefon 31897. (77569)

● Cumpăr vilă sau casă mare. Relații, la telefon 19499. (77852)

● Vind Volkswagen 1300 urgent, telefon 47991. (77841)

● Vind mașină de tricatat electrică automată nouă, telefon 62962. (77855)

● Vind motor Renault nr. 20 TS și alte piese de schimb, telefon 34441. (77836)

● Vind CEC Dacia 1300 din aprilie 1987, telefon 65648, după ora 16. (77835)

● Vind CEC autoturism noiembrie 1987, telefon 30533, după ora 16. (77838)

● Cumpăr casă sau apartament 2-3.4 camere în Arad, telefon 38056 zilnic, familia Berar. (77832)

● Cumpărăm piese de gramofon și patefon indiferent starea, fonograf plăci vechi patefon, rezistență de boiler mare din 11 bucăți pe un rînd. Telefon 37882, seara. (77823)

● Cumpăr apartament 2 camere sau garsonieră, con-

Din cuvintarea lui Iuliu Maniu

(1 Decembrie 1918 în Constituanta din Alba Iulia)

„Onorată Adunare Națională! Istoria ne-a învățat să credem în adevărul cuvintelor, că n-o să așteptăm nimic de la împărați străini, nici de la fiii altor neamuri. Bine poți să aștepti singur numai de la propriile tale puteri. Deindăuri, ni se acest adevăr. Dovele oricând, datorită noastră nu poate fi alta, decât să cercetăm, cu cea mai mare grijă, unde găsim întreaga forță proprie,

care ne poate menține în viitor și ne poate garanta mărim și gloria Neamului pentru totdeauna...
Da, domnule, noi, Românii din Transilvania, Bănătaș și Ungaria, stătem în drept și avem datoria să pretindem această unire, pentru că aici a fost leagănul românismului. Nu se poate ca o crudă barbarie să ne silească ca însăși vatra Neamului Românesc, leagănul aspirațiilor ro-

mânești să fie despărțit de trupul întregii Națiuni deja unite!
Noi, Onorată Adunare Națională, privim în înfăptuirea unității noastre naționale o triumf al libertății omenestii. Noi nu voim să devenim din oprimați oprimatori, din asupriți asupritori. Noi voim să intrăm pe aceste plaiuri libere ale tuturor neamurilor și a tuturor cetățenilor”.

Alba Iulia, la 1 decembrie 1918.

Lexicul politic al „Românului” în toamna anului 1918

Studiile interdisciplinare pun în evidență aspecte ale cercetării științifice, pe cât de inedite, pe atât de atrăgătoare și surprinzătoare. Legăturile dintre istorie și limbă se pot constitui în obiectul unor studii.

Având în vedere că semnificația se ocupă cu studiul sensurilor cuvintelor și raportului lor cu realitatea, să urmărim în cele ce urmează, modul în care lexiconul politic al ziarului „Românul” a reflectat realitățile transilvane din toamna anului 1918. Pentru aceasta am selectat următoarele exemple: „națiunea română”; „progresul națiunii române”; „națiunea română este fermă”; „națiunea română scutură lobăgia seculară”; „națiune unitară”; „neam o rapsit și neîndreptătit”; „neamul românesc de pretutindeni”; „mintuirea neamului românesc”; „hotărârea nestămutată a neamului românesc”; „întregirea neamului românesc”; „trimisii neamului românesc”; „principiul wilsonian”; „principiul propriei dispunerii”; „a se conduce pe sine însuși”; „a dispune însăși asupra sorții sale”; „dreptul de liberă dispunere a popoarelor”; „să ne croim soarta”; „dreptul definitiv a hotărâri soarta neamului”; „în conștiința dreptului fiilor”; „eșuarea tratatelor”; „discuțiile agitate”; „ultimatumul nostru”; „reprezentanții noștri”; „nu s-au lăsat înfricați”; „partea contractantă română”; „compromis nedemn”; „noi am sîtat tratativele”; „răspunsul nostru s-a formulat definitiv”; „afertat împotriva dreptului firesc”;

„timbrul maghiarizării”; „au împușcat pe români”; „populația românească a fost jertfa cruzimilor grozave”; „il s-a rupt tricolorul”; „ungurii au ars de vii femei și bărbați români”; „i-au silit să-și sape groapa”; „vinerea românilor”; „extirparea românilor”; „sălbătică ultraasiatică”; „au omorât mulți români”; „au împușcat în popor”; „zibucnirile de rasă a bașbuzucilor”; „românii au fost insultați și palmuiți”; „singe românesc”; „ziua mare”; „sărbătoarea cea mare”; „nu vom mai suferi”; „nu vom mai răbda”; „începutul mintuirii noastre”; „clăpa mare a unirii tuturor românilor”; „acum, ori niciodată”; „parte integrantă a Regatului liber”; „se va întru-chipa România Mare”.

Analiza noțiunilor și expresiilor cu încărcătura politică utilizate de ziarul „Românul”, ne permite reconstituirea și pe această cale a atmosferei din zilele premergătoare actului de la 1 Decembrie. Putem observa hotărârea națiunii române din Transilvania de a beneficia de dreptul de autodeterminare, în ciuda încercărilor autorităților maghiare de a salva Transilvania în cursul tratativelor de la Arad, din zilele de 13-15 noiembrie 1918. De asemenea vocabularul politic a surprins cruzimile săvârșite împotriva românilor de unele elemente maghiare care nu au înțeles evoluția istoriei în toamna anului 1918. În același timp lexiconul politic reflectă marile obiective naționale românești, în cadrul cărora făurirea României Mari a ocupat locul central.

prof. CORNELIU PĂDUREAN

Delegația din Ineu la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia — 1 Decembrie 1918.

Au trecut șaptezeci și doi de ani de la încheierea procesului istoric al înfăptuirii Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 — eveniment de importanță cardinală ce a marcat împlinirea visului secular al tuturor românilor, de a trăi uniți în granițele aceleiași țări.

Lupta maselor populare românești împotriva asuprii sociale și naționale, pentru libertate și unitate națională, capătă valențe noi în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, mai ales prin realizarea unirii Țării Românești cu Moldova (1859) și cîștigarea independenței de stat la 1877, care a prilejuit afirmarea românilor pe plan internațional și reac-

vizarea luptei pentru eliberarea națională a maselor populare românești din Transilvania.

În primul an al secolului nostru viața politică românească din Transilvania capătă un caracter tot mai activ, iar Partidul Național Român care fusese interzis de autoritățile ungare, caută noi forme de organizare instituționalizată a luptei naționale. Astfel, la 114 ianuarie 1911 este editat ziarul „Românul” la Arad, ca organ al acestui partid, sub conducerea lui Vasile Goldiș, care a desfășurat o susținută activitate de organizare, sprijinire și reflectare în paginile sale a luptei maselor asuprite din Transilvania. Reprezentanți ai victiei noastre politice, sociale, științifice și culturale din toate părțile locuite de români, ca Nicolae Iorga, A.D. Xenopol, Vasile Luca, Teodor Mihali, Gh. Pop de Băsești, Silviu Dragomir, Ioan Lupăș, Simion Mcședini, Octavian Goga, Sextil Pușcariu, Ion Agârbiceanu, I. Iaric Chendi, St. O. Iosif, Al. Vlahuță etc. au contribuit prin scrisul lor la susținerea activității „Românului” pentru realizarea unității noastre naționale. Prin cuvîntul celor mai de seamă patrioți, ziarul a trimis spre inimile românilor argumentele istorice incontestabile, subliniind că poporul nostru nu e un popor cucerit, că originea sa dacolatina s-a sădit în sufletul neptierilor darul și puterea de a trăi, apărîndu-și în orice clipă ființa națională.

O dată cu declansarea pri-

mului război mondial, soarta românilor din imperiul austro-ungar se înrăutățește. Represaliile împotriva lor cresc o dată cu difuzarea principiilor wilsoniene. Cuvintele lui Wilson: „Trebuie să se acorde cea mai mare satisfacție tuturor aspirațiilor naționale bine precizate...” au încurajat națiunea română în revendicarea dreptului de a dispune de soarta sa. Teodor Mihali, Vaida-Voievod, Iuliu Maniu, Vasile Goldiș, St. Cicio-Pop, prin organul partidului, „Românul”, țin trează conștiința națională a maselor populare românești, mobilizîndu-le la înfăptuirea dezideratului de a-și constitui un guvern propriu. În acest scop, la 12 octombrie 1918, Comitetul Executiv al Partidului Națio-

supra teritoriilor locuite de români, în Ardeal și Țara Ungurească...
„Românul” ține la curent masele populare românești cu toate evenimentele, prezentînd detaliat tratativele de la Arad cu Oscar Jaszi, care se suspendă la 15 noiembrie 1918, ocazie cu care Vasile Goldiș declară: „Națiunea Română recunoaște competența Congresului de Pace la fixarea limitelor definitive reclamate de această națiune pentru statul său propriu...”
În asemenea împrejurări, Consiliul Național Român hotărăște publicarea manifestului Către popoarele lumii, semnat de St. C. Pop, ca președinte și de Gh. Crișan, ca secretar, care a apărut pe prima pagină a „Românului”, care se arăta voiața națiunii române de a-și constitui în stat liber și independent...”

Ziarul „Românul” și Marea Unire

nal Român din Transilvania s-a întrunit la Oradea, unde a discutat situația poporului român, în prezența lui St. C. Pop, Vaida-Voievod, Vasile Goldiș, Aurel Vlad, Aurel Lazăr, Ioan Suciu, dr. Clor. daș. Fixîndu-și poziția față de Ungaria, Comitetul desemnează pe dr. Vaida-Voievod să citească rezoluția în parlamentul ungar, care fusese redactată de Vasile Goldiș și în care se găsea clar: „Comitetul Executiv al Partidului Național Român din Ardeal și Ungaria, ca organ politic al națiunii române din Ardeal și Ungaria, constată că urmările războiului îndreptățesc pretențiunile de veacuri ale națiunii române în deplina lor libertate națională...” — marcîndu-se hotărîrea poporului român de a-și croi singur soarta. În același timp se fixează la Arad sediul Comitetului Executiv al Partidului Național Român — orașul devenind centrul politic românesc al luptei pentru realizarea unității naționale, unde se creează și Consiliul Național Român sub președinția lui St. C. Pop, recunoscut în cele din urmă și de guvernul maghiar ca singurul organism ce reprezenta pe români și care la 10 noiembrie 1918 trimite o telegramă Consiliului Național Maghiar, în care se menționa cu hotărîre: „În înțelesul dreptului de liberă dispoziție a neamurilor... trebuie încă acum să luăm puterea de guvernare a-

independent...” În numărul următor, ziarul publica Convocarea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia din 18 noiembrie/1 decembrie 1918.
Ideea realizării unirii devenise o forță ce pusese stăpînire din ce în ce mai mult pe cugetele maselor. „Românul” tipărește articole fundamentale, ținînd la curent opinia publică cu mersul evenimentelor... Într-o liniște solemnă a avut loc deschiderea Adunării Naționale, de către președintele acesteia, Gh. Pop de Băsești, iar Vasile Goldiș citește proiectul de rezoluție: „Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunată prin reprezentanții ei îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 noiembrie (1 decembrie) 1918, decreteează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dînșii cu România...”. Astfel, se înfăptuiește idealul nostru vechi, intruchipîndu-se ROMÂNIA MARE!
Prof. dr. IULIAN NEGRIĂ

Spectacol

Filarmonica de stat Arad în colaborare cu Compania Artistică de spectacol TVM, prezintă astăzi, 1 Decembrie 1990, la orele 19, la restaurantul „Moneasa” din stațiunea cu același nume, un bogat program artistic de muzică populară din toate zonele țării. Rețineți locuri din timp la telefon 39213 prefix 969. Restaurant „Moneasa”.

1 Decembrie, Ziua - Națională a României

(Urmare din pag. 1)

vremii. Iată de ce, așa cum sublinia și un confrate gazetar, noi vom rămîne un popor spiritual și tot ce va slui împlinirii noastre se va bizui numai pe dreptate și argumente de suflet, pe argumentele unei spiritualități străbune născute pentru a dăinui în prezentul istoric al sufletelor românești.

Astăzi e Ziua Națională a României. Bat iarăși clopotele la Alba Iulia. Să ne ridicăm precum glasul lor cu gîndul, cu inima și cu fapta într-o imputernicire liberă și românească. Ascultăm, prin istoric glasul celor 1228 de delegați aleși din toate lo-

calitățile Transilvaniei, prin care, în prezența a peste 100.000 de participanți, națiunea română hotără unirea „pentru toate veacurile” a Transilvaniei cu România. Ei înfăptuiau atunci ziua cea mai luminoasă a istoriei românilor, ziua cea mai frumoasă din calendarul românesc, ziua națională a românilor, care începînd din acest an a devenit, oficial, în urma hotărîrii Senatului României, ziua noastră națională.

Glorie veșnică Zilei Naționale a României! Pentru ea bat astăzi clopotele chemîndu-ne la Alba Iulia, la Sărbătoarea Marii Uniri!

REDACTOR ȘEF
DUMITRU TOMA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: Arad, Redactor șef — secretariat 13302 • Sesișarii, cetățenestii, economice, viața satului, sport 16626 • Administrația 19404.

Bulevardul Revoluției nr. 81. Telefoane: reclamații și publicitate 16654 • Probleme 18550 • Primăria, cultură, fotoreporter

